

1972: ULUSLARARASI KİTAP YILI

Âsuman ULUSAN

Kütüphaneleri ve kitabevlerini dolduran kitap sayısı gün geçtikçe artıyor. Kitapları yayınladıkları ülkelere göre ayırarak olursak, şöyle bir sonuç çıkmaktadır: Dünya'da yayınlanan eserlerin % 50'si yedi ülkede basılıyor. Bunlar, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, İngiltere, İspanya, Japonya ve Sovyetler Birliği'dir. Oysa, bu ülkelerde Dünya nüfusunun ancak % 20'si yaşıyor. Afrika, Asya ve Lâtin Amerika'da dünya nüfusunun % 80'i yaşadığı halde, bu kıtalarda dünyadaki kitapların ancak % 25'i yayınlanmaktadır. Asya'nın en çok kitap yayınlayan ülkeleri olan Japonya ve Hindistan'da, 100.000 kişiye beş kitap düşüyor.

Televizyon ve radyo gibi haberleşme araçlarının gelişip yayılması kitabın önemini azaltamıyor; çünkü kitap haberleşme araçlarının en basiti, en ucuzu ve etkili olmaktadır.

Kitap sayısı arttığı halde, yine dünyanın bir çok bölgelerindeki ilk okulu bitiren kişiler, okuyacak kitap ve dergi bulamadıkları için bütün bilgilerini unutuyorlar. Bunun nedenleri şunlar :

Öncelikle, her düzeyde insana seslenecek konulardaki kitap sayısı yeterli değil. Kitap haberleşme araçlarının en ucuzu olmakla birlikte, dar gelirli kişiler için hâlâ lüks sayılıyor. Oysa, büyük ülkelerin yayıncıları şöyle bir kural uygulamaya çalışıyorlar: Cep kitaplarının fiyatı bir işçinin bir saatlik gelirini aşmamalı, diyorlar. Ama bu bile, geniş kitleler için, çoğu zaman pahalı. Halk kütüphanelerinin ve araştırma kütüphanelerinin bu soruna cevap vermesi beklenirse de, yine aynı ülkelerde kütüphanelerde hizmet verecek yeterli eleman bulunamamaktadır.

Bunların yanında, az gelişmiş ülkelerde kitap ihtiyacının dışardan getirilerek sağlanması yoluna gidiliyor. Oysa, getirilen kitaplar ya-

bancı dilde olduğundan, kişi bir yandan da yabancı dil öğrenmek zorunda kalıyor. Sonuç: Dışardan getirilen kitaplar da ancak dil bilen bir azınlığa sesleniyor.

Bugün çok gelişen baskı yöntemleri, cep kitapları dışındaki kitapların da daha ucuza çoğaltılmasını sağlamakta, fakat yine az gelişmiş ülkelerde bu basım işini yapacak teknik araç ve eleman sıkıntısı ortaya çıkmaktadır.

İşte, halkın hangi kitaplara ihtiyacı var, halk neler okumak istiyor; önce bunu araştırmak, sonra eserleri halka en uygun şekilde ulaştırma yollarını bulmak gerek. Bunun için de, Unesco, 1972 yılını «Uluslararası Kitap Yılı» olarak kabul etti. Bu yılın sloganı: «Kitaplar herkes içindir!»

Unesco bu konuda bir proje hazırlıyor: Uluslararası yazar, yayıncı,

kitapçı, kütüphaneci örgütleri ve gençlik kuruluşları ile birlikte, kitap ve okuma konusuna ilgi duyan derneklerin de katılacağı uluslararası bir kitap kampanyası açılacak. Bu kuruluşlardan kitabın değeri, önemi ve topluma etkisi üzerine eğilmeleri; kitap çoğaltma tekniklerini inceleyip teknisyenlerin yetişmelerine ön ayak olmaları; kitapların ucuza maledilmesi ve her okumak isteyenine ulaştırılması için araştırmalar yapmaları istenecek. Her ülkede kurulacak ulusal komiteler sorunlara eğilecekler, uluslararası dernekler de az gelişmiş ülkelerin dertlerine el uzatacaklar. Unesco, insan haklarının korunması, dünya barışının sağlanması, ırkçılık ve sömürgecilikle savaş için, Uluslararası Kitap Yılı'nı, aynı zamanda bir «Ulusal Okuma Yılı» yapmağa yöneliyor.